

Toni Pou Físic i periodista

« Els exploradors antics volien arribar al Pol per veure què hi havia i els científics volen comprendre què hi succeeix »

La ciència forma part d'una cultura en majúscules

Text i foto: **Carles Domènec**

L'escriptor i físic Toni Pou (1977, el Masnou, Barcelona) s'endugué el premi Godó de periodisme d'investigació i reporterisme amb *On el dia dorm amb els ulls oberts*, que publica Empúries. El llibre, ple d'apunts històrics i reflexions personals, recorda el viatge científic que durant un mes realitzà per les fredes aigües de l'Àrtic a bord d'un vaixell trencaglaç.

Quines característiques ha de tenir el periodisme científic?

La ciència és molt important i s'ha de comunicar al màxim de gent possible. I s'ha d'intentar explicar la ciència sense rebaixar el nivell. La meua idea és cercar punts de connexió amb coses quotidianes. El periodisme científic s'ha de centrar en la ciència d'actualitat. S'ha de cercar un discurs amb elements narratius. El

periodista s'ha d'involucrar en la història per generar més interès.

Els periodistes que parlen de ciència hi solen aprofundir més quan parlen de medicina o astronomia que si ho fan de física o matemàtiques.

El periodisme científic té una sèrie de temes estrella. Les matemàtiques requereixen més abstracció. A més, per comunicar un tema bé l'has de conèixer amb profunditat. Els periodistes científics no han de ser llicenciats en ciències, però si no entens una cosa, no la pots explicar de manera senzilla.

Com es gestà el llibre *On el dia dorm amb els ulls oberts*?

L'any 2008 se celebrà l'Any Polar Internacional. Es potencià la recerca científica, però també la divulgació. Una estratègia fou facilitar la presència de periodistes amb formació científica en algu-

« L'Àrtic ens avisa del que pot passar en altres llocs »

nes de les expedicions. La Federació mundial de periodistes científics organitzà un procés de selecció. I jo vaig ser un dels 15 seleccionats.

I us embarcàreu durant un mes al vaixell d'investigació oceanogràfica Amundsen.

Sí. Vaig pensar que era una ocasió molt bona. Allà vaig anar escrivint un bloc i articles curts, però vaig recollir molta informació que no tenia temps de processar. Parlava amb els científics i m'oferien molt de material. Vaig veure que podia fer un llibre per explicar tot

el viatge, els paisatges i la història del exploradors que en el segle XIX intentaven arribar als pols.

Us referiu tota l'estona als exploradors històrics. Un vaixell com l'*Amundsen* té a veure amb aquells aventurers?

És bastant diferent. En el segle XIX, sorgí un boom científic, es publicaren els llibres de Charles Darwin, s'investigà sobre termodinàmica, química, síntesi electromagnètica... Es realitzaren molts viatges, per exemple a l'Amazones, però els pols eren llocs desconeguts. La gent que hi anava era una barreja d'aventurers i descobridors. La ciència no era l'eix central d'aquells viatges. Això ha canviat, perquè les condicions tècniques són molt diferents. Coincideix la curiositat. Els exploradors antics volien arribar al Pol per veure què hi havia, mentre que els científics volen

comprendre què hi succeeix.

Els diaris pagaven llargs viatges als periodistes i eren rendibles. Era l'època del diari *New York Herald*, el periodista Henry Stanley i la recerca del doctor David Livingstone.

La situació ha canviat. Hi ha molts mitjans i competència. Molta gent té accés a unes condicions privilegiades per viatjar. Per publicar un reportatge de viatges, s'ha de cercar algun aspecte extraordinari que cridi molt l'atenció.

Què suposa el premi Godó?

És un reconeixement de la feina d'escriure el llibre. M'alegra que un premi així s'hagi donat a un llibre amb un contingut científic molt alt. Existeix la tendència a pensar que la ciència no és cultura, però no hi estic d'acord. La ciència forma part d'una cultura en majúscules en la qual hi són totes les arts. La ciència és una activitat que consisteix a respondre preguntes que tots ens fem. Té un component estètic important. Intentar arribar a principis generals que expliquin molts fenòmens provoca un plaer estètic intens.

Quina importància té l'estudi de l'Àrtic?

És una zona molt sensible que nota més els canvis que es produeixen, en l'àmbit global, al planeta. És important estudiar l'Àrtic, perquè és un element que ens avisa del que pot passar en altres llocs. El fet que se'n fongui el gel a l'estiu, per exemple, fa que hi hagi un excés d'aigua dolça, que és més densa i freda que la salada, s'enfonsa i origina corrents marines que circulen per tot el planeta. En darrera instància, són els responsables del clima. Si això canvia, aquests corrents hi provocaran efectes.

S'ha demostrat que aquests canvis són provocats per la intervenció humana?

S'han fet moltes mesures i comprovacions. El canvi climàtic és un fet. N'hi ha molts indicis, com ara l'ascens de CO2 des que l'home començà a utilitzar combustibles fòssils. Sempre n'hi haguts, de canvis climàtics, però ara tot s'accelera per l'acció humana.

Heu dit que aprengeu a mirar l'Àrtic.

Hi ha zones de l'Àrtic que pareixen un desert: només hi ha gel i aigua, buidor i silenci. Si comences a observar bé i analitzes el gel, obtens molta més informació del paisatge: hi descobreixes animals, microorganismes sota les bosses de gel. Sorgeix una riquesa molt més gran i t'adones d'un equilibri molt delicat.